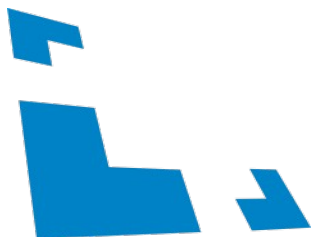

HRADEC KRÁLOVÉ

**Případové konference v praxi
sociálních pracovníků oddělení
sociálně-právní ochrany dětí
Magistrátu města Hradec
králové**

Mgr. Světluše Kotrčová

Základem pro pořádání případových konferencí (PK) jsou osvojené komunikační dovednosti

PROČ

- **Zákon sice vymezuje povinnost pořádat PK, ale už neříká jak takové setkání různých osobností včetně rodičů „uřídit“**
- **Komunikační dovednosti umožňují a usnadňují respektovat jedinečnost našich klientů včetně jejich odpovědnosti při naplňování rodičovských kompetencí**
- **Opakované používání komunikačních dovedností a technik při realizaci PK umožňuje snadněji dosahovat vytčeného cíle včetně zajištění „bezpečné“ atmosféry pro všechny zúčastněné**

Jak nastavit podmínky pro rozvoj

- **Debata mezi pracovníky zaměřená na vyhodnocení aktuálních komunikačních dovedností týmu (kdo je v čem dobrý, co se komu osvědčilo, co se chceme naučit, v čem si nejsme jistí apod. – vzdělávací požadavky na zaměstnavatele)**
- **Výcvik, školení či kurz v komunikačních dovednostech s důrazem na prezentační dovednosti a image sociálního pracovníka (např. dvoudenní kurz Facilitace a prezentační dovednosti - MgA. Martin Vasquez, Ph.D., Komplexní výcvik mediace – Asociace mediátorů ČR, Efektivní komunikace s klientem – EDUPOL, Leadership či Koučink – Aperta, Prezentační dovednosti a moderace – POSITIVE)**
- **Cílené školení k PK - Občanské sdružení Rozum a Cit (bezplatné), celodenní diskusní seminář pod vedením Věry Bechyňové (Nadace Sirius)**

Komise SPOD – jiný „nástroj“ práce

- **zvláštní orgán** obce ustanovený dle zákona o SPOD
- **stálý tým odborníků/expertů**, kteří spolupůsobí při SPOD v různých oblastech, jmenovaných starostou/primátorem obce/města s rozšířenou působností (státní zástupce, PČR, MP, psycholog, etoped, učitel – výchovný poradce, pediatr ...)
- činnost vymezuje zákon – důraz je kladen na **projednávání konkrétních případů** z podnětu odd. SPOD, komise po projednání **doporučuje provedení opatření ze strany odd. SPOD** (navrhuje možnosti řešení případu - expertní „ofenzivní“ přístup)
- **specifický proces jednání a organizační uspořádání** (podnět od sociální pracovníce či kurátora pro mládež, tajemník posoudí vhodnost, přizvání členů komise a dalších osob dle charakteru problému, zápis součástí spisu Om, zpětná vazba pro členy komise)

Příprava případové konference – fáze č. 1

PROČ PK svolávám – promyslet, o co mi v rámci případové konference půjde především:

- jde mi o výměnu informací
- chci rodinu motivovat ke změně či novému kroku
- chci řešit nějakou konkrétní situaci, která negativně ovlivňuje děti a nastavit určitá pravidla či opatření pro další období
- jde mi o vyhodnocení dosavadních kroků, které již nastaly a potřebuji nastavit další postup

DOPORUČENÍ - je vhodné probrat to s kolegou či vedoucím oddělení apod. – „více hlav více ví“ (ujištění, že jdu správným směrem, že to má smysl ...)

Promyslet a jasně vydefinovat cíl setkání (metoda SMART, „méně je více“)

Popis kroků přípravné fáze:

- organizační zajištění (kde, kdy, kdo bude moderovat, kdo zapíše, co budu potřebovat – PC pro zápis, flip chart, fix, papíry, tužky, voda a sklenky, papírové kapesníčky ...)
- koho pozveme/kdo by se měl účastnit (kdo za OSPOD, rodiče, odborníci (osoby), kteří s rodinou již přímo pracují, odborníci (osoby), kteří s rodinou mohou začít pracovat a pomohou mi k dosažení cíle)
- zajistit pozvánky (vhodné je osobní či telefonické předjednání, účastníkům objasnit jejich role na PK)
- písemná příprava PK (osnova) + stěžejní otázky pro rodiče a přizvané odborníky

DOPORUČENÍ – osvědčilo se nám pozvat odborníky o cca ½ až 1 hodinu dříve než rodiče (další objasnění jejich role na setkání, předání důvěrných informací, které by bylo obtížné sdělovat před rodiči, seznámení s plánovaným průběhem setkání, nastín možností řešení apod.)

Používané dokumenty ve fázi přípravy

Pozvánka k účasti na případové konferenci

Rodiče XY
Orlická 975

500 01 Hradec Králové

Nezl. děti XY, bytem Orlická 975, Hradec Králové

Vážení rodiče,

tímto Vás žádáme o účast na případové konferenci ve věci Vašich nezl. dětí, která se uskuteční v budově Magistrátu města Hradec Králové v zasedací místnosti č. 26

dne X. Y. 2012 v 9.00 hodin.

Předmětem setkání je zmapování současné situace v rodině a vydefinování další spolupráce mezi Vámi a zainteresovanými institucemi. Vaše účast na tomto setkání je nutná.

Tohoto setkání se zúčastní rovněž zástupci DC Veská, DD Holice, o. s. Salinger (program Triangl – sanace rodiny) a zástupci odboru sociálních věcí a zdravotnictví MM HK.

V případě, že se ze závažných důvodů nebudete moci dostavit, kontaktujte nás prosím neprodleně na tel. čísle 495 707 382.

S pozdravem

Dokumenty používané v průběhu PK

Prohlášení o mlčenlivosti a prezenční listina

Já, níže podepsaná/ý tímto potvrzuji svoji účast na případovém setkání dne **x. y. 2012 na Magistrátu města Hradec Králové**, odboru soc. věcí a zdravotnictví – odd. sociálně-právní ochrany dětí a zavazuji se k mlčenlivosti o citlivých nebo osobních údajích klientů, které se dozvím v souvislosti s jejich případem. Při porušení povinnosti mlčenlivosti jsem si vědom/a své trestní odpovědnosti.

Cíl (téma) setkání: Styk prarodičů s vnučkami – nastavení podmínek, aby nedocházelo k neuměřenému zatěžování dětí narušenými vztahy mezi otcem dětí a jeho ženou a prarodiči ze strany otce.

Jméno a příjmení:

Jan Novák

Podpis:

.....

Závěry jednání (konkrétní úkoly):

Zápis z případové konference konané dne na MM HK zasedací místnost č. 26 ve věci nezl. dětí XY

Účastníci případové konference:

viz Prohlášení o mlčenlivosti a prezenční listina, která je součástí zápisu z PK

Cíl (téma) setkání: Styk prarodičů s vnučkami – nastavení podmínek pro to, aby nedocházelo k neuměřenému zatěžování dětí narušenými vztahy mezi otcem dětí a jeho ženou a prarodiči ze strany otce.

Vyjádření jednotlivých účastníků:

Návrhy řešení:

Plán konkrétních kroků a opatření (kdo udělá co):

Zapsal:

Používané „nástroje“ v průběhu PK

- › **Flip chart** (písemná příprava předem - konkrétní otázky na účastníky, schéma možného postupu v případě, poznámky v průběhu jednání)
- › **Vizualizace** - vyhodnocení situace dítěte pomocí znázornění na ose (např. péče o zdravotní stav dítěte, výživa, hygiena, bytové podmínky...)

kde se vidí klient

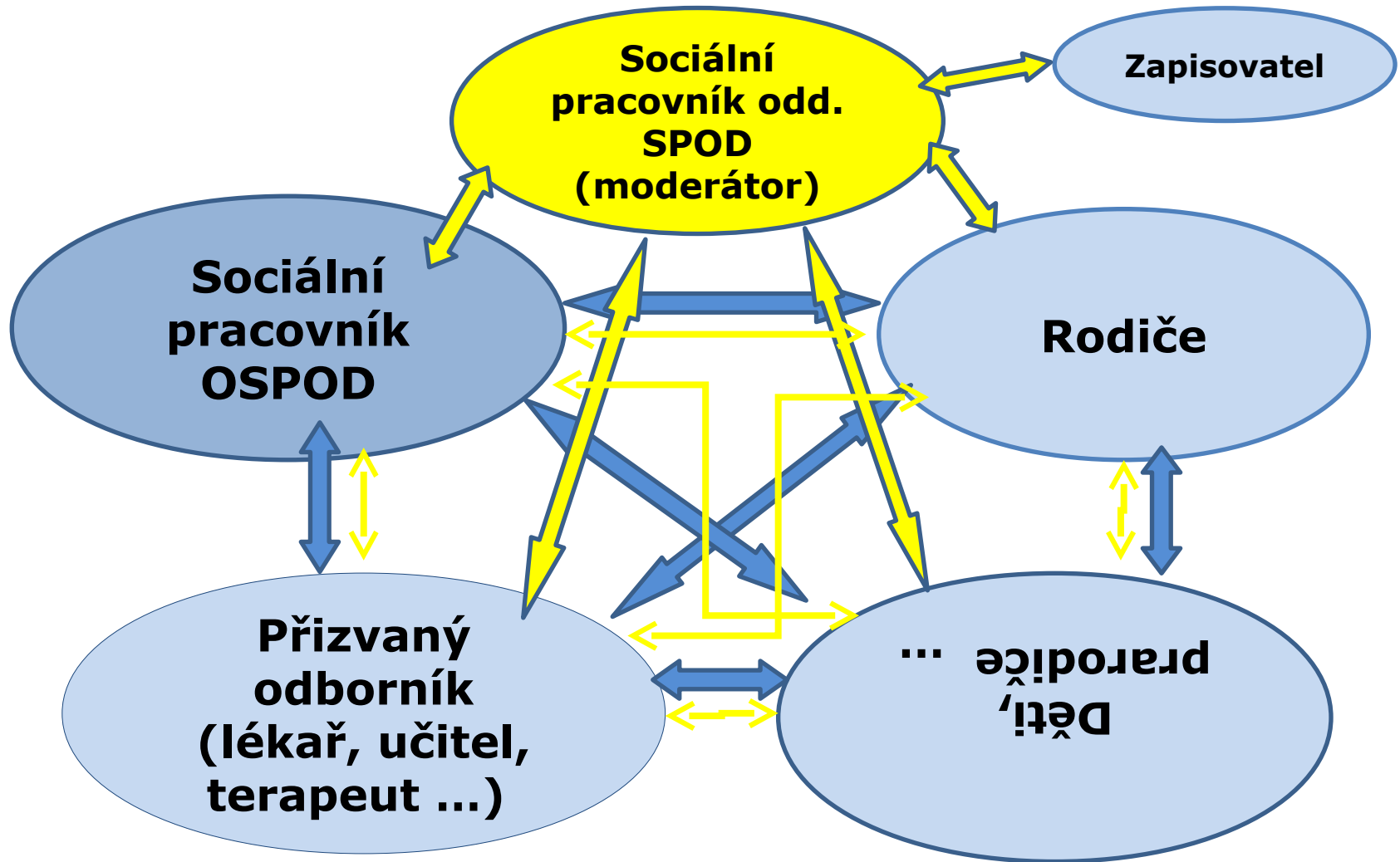
kde to vidí sociální pracovnice

kdo s tím může rodině pomoci, aby došlo ke změně

- › **Fotodokumentace** (fotky např. v domácnosti na začátku spolupráce, v průběhu a před konáním PK – pokud zlepšení, pak vhodné ocenit – pro klienty je to „důkaz“ toho, že se snaží)

Průběh případová konference

Moderátor

Zodpovídá za celý proces jednání - přivítání, představení účastníků, popíše průběh a cíl setkání, dohlíží na čas, zjišťuje očekávání, dává slovo účastníkům, shrnuje podstatné informace, podporuje ty, kteří hovoří méně, naopak lehce usměrňuje ty, kteří usilují o slovo na úkor druhých. Využívá komunikačních dovedností – naslouchání, shrnování, parafrázování, vybízení, to vše s respektem k zúčastněným (bezpečný prostor, kde rodič vnímá podporu). Zodpovídá za vydefinování závěrů (úkolů, termínů, zodpovědných osob) ve spolupráci se sociálním pracovníkem, který zodpovídá za daný případ.

RODIČE

Klienti OSPOD, zodpovídají za dítě, svým jednáním mohou ohrožovat jeho psychický a fyzický vývoj, mají svůj názor na situaci, jsou nositeli řešení, většinou své děti milují, jsou ochotni pro ně hodně udělat, při jednání je vhodné hodně je oceňovat, vnímat jejich rozpoložení při jednání, ověřovat zda-li neustále rozumí projednávanému, pokud pro ně vzejdou na závěr úkoly – pak je zcela zřetelně zopakovat, předat i např. v písemné podobě

OSPOD

RODIČE

Další možné zúčastněné osoby, jejichž přítomnost nám pomáhá k vyjasnění situace, mohou napomoci k efektivnímu řešení, dbát na to, aby měly možnost sdělit podstatné věci, zadat úkoly ...

Další přizvaní
účastníci PK
např. učitel,
ošetřující lékař,
terapeut ...

Případové konference v naší praxi

„Děti nejsou státní, jsou konkrétních rodičů“

Kazuistika č. 1

Osoby vystupující v případě:

matka 26 let, otec 36 let, syn 5 let, dcera matky z prvního vztahu 7 let

Důvod evidence, vymezení problému:

Rodina je v evidenci OSPOD od doby jednání u OS o svěřeni nezletilého do společné péče rodičů (2011). V rámci jednání byla uzavřena dohoda rodičů. Ještě tentýž měsíc, kdy o poměrech dítěte rozhodoval soud, se otec rozhodl, že syna matce nepředá a ponechá si jej ve své výlučné péči. Otec argumentoval tím, že se matka o dítě špatně stará a stýká se s nevhodnou společností. Okamžitě zamezil styku nezletilého s matkou a jeho polorodou sestrou, kterou měla matka ve své péči. Opakovanými sociálními šetřeními se neprokázala otcova tvrzení o špatné péči matky. Situace byla ze strany OSPOD pod neustálým dohledem. Matka podala k OS návrh na svěřeni nezletilého do své výlučné péče. Rodiče byli z naší strany motivováni ke konstruktivní komunikaci, aby dítě netrpělo situací, kdy je zcela odděleno od matky a dalšího sourozence.

Otci byl neustále připomínán fakt, že je potřebné dodržovat pravomocný rozsudek OS a dodržovat právo dítěte na kontakt s druhým rodičem. Situace se však nezklidnila, naopak byla více vyostřená a postoj otce byl k řešení věci nekompromisní. V mezidobí byl pro účely soudu vypracován znalecký posudek a soud svým usnesením rozhodl o předběžném opatření ve věci styku nezletilého s matkou. Později OS vydal rozsudek o svěření syna do výlučné péče matky. Otec podal odvolání, k předání dítěte do péče matky však došlo (apel OSPOD a DKC). Otec nadále matku ostouzel a obviňoval, že pije a užívá drogy. Syna začal každodenně navštěvovat v MŠ. Otec hrubě verbálně napadal pracovníky MŠ a prosazoval svoje individuální zájmy.

Důvod (cíl) případové konference:

Vzhledem k tomu, že v celém případě nebyl stále nový pravomocný rozsudek, který by řešil výchovné prostředí a styk s dítětem, bylo nutné dát případu jasná pravidla a pokusit se situaci zklidnit.

Proto byla naplánována případová konference, **která by umožnila sdělení aktuálních informací mezi zúčastněnými a vydefinovala základní pravidla pro oba rodiče a instituce, které s rodinou profesně pracují a přicházejí do styku** (vše s cílem zklidnit situaci nezletilého dítěte).

Přizvané osoby:

- rodiče
- zástupci MŠ, kam docházel nezletilý
- vedoucí odboru školství na MM HK, pod který spadá příslušná MŠ
- sociální pracovníce, která zodpovídá za případ
- vedoucí OSPOD v roli moderátora
- terénní pracovníce OSPOD pro sanaci rodiny, která do rodiny matky z podnětu OSPOD docházela
- pracovník DKC, kam OSPOD a posléze i soud, směřoval rodiče k asistovaným stykům a individuální terapii
- zapisovatel (kolega z odboru – „mužský“ prvek)

Průběh (pozitiva, negativa ...)

- všichni přizvaní přišli řádně a včas (zájem, zodpovědnost)
- podařilo se sdělit základní pravidla jednání, cíl a účel
- otec však odmítal pravidla jednání respektovat (vstupoval do řeči ostatním, bral si nekontrolovaně slovo, začal vulgárně napadat pracovníky MŠ i matku, opakované žádosti na otce dítěte, aby svého nerespektujícího jednání zanechal – VŠE MARNÉ - otcovo jednání vykazovalo charakteristiky popsané ve znaleckém posudku)
- výzva pro otce – nebyl schopen přijmout jiný názor a tak raději jednací místnost opustil, ostatní dostali možnost vyjádření zda-li chtějí i bez otce pokračovat, v jednání bylo pokračováno a postupně bylo objasněno a nastaveno několik kroků a pravidel, která byla následně prakticky realizována (matka kontakt na IC, práce v DKC, kontakt otce v MŠ, terénní práce – podpora matky)

Poznámka: Otec odešel z PK přímo na KÚ podat stížnost – vyřízena jako nedůvodná, naopak pozitivně vyhodnocena práce OSPOD.

Kazuistika č. 2

Osoby vystupující v případě:

matka 37 let, dcera v přímé péči matky 3 roky, děti v péči Dětského centra Dvůr Králové nad Labem - syn 6 let, syn 5 let, dcera 2 roky

Důvod evidence, vymezení problému:

Rodina je v evidenci OSPOD od roku 2005 z důvodu nevhodných bytových podmínek pro novorozené dítě. V roce 2006 se matka odstěhovala z HK. S rodinou začal pracovat jiný OSPOD. Hlavním problémem rodiny byla neschopnost matky zajistit péči a výchovu všech svých postupně se rodících dětí a tíživá finanční situace. V březnu 2011 zapojil OSPOD do případu neziskovou organizaci za účelem sanace rodiny. V rámci této spolupráce byly zrealizovány tři případové konference zaměřené na vyhodnocování situace dětí. Poslední proběhla v lednu 2012 (v té době byly již tři děti umístěny na PO mimo rodinu) se závěrem, že OSPOD podá návrh soudu na zbavení způsobilosti k právním úkonům matky. Matka se následně v březnu 2012 přestěhovala zpět do HK. V dané době již bylo zahájeno řízení ve věci nařízení ústavní výchovy třech dětí, které bylo přerušeno z důvodu soudního řízení ve věci zbavení způsobilosti k právním úkonům matky.

Důvod (cíl) případové konference:

Vzhledem k tomu, že došlo ke změně bydliště matky a dětí a tedy i OSPOD, bylo nutné zajistit v rámci kontinuální práce přenos podstatných informací a nastavit plán dalších kroků a opatření ve vztahu k dceři, která zůstala v péči matky, ale i vůči třem dětem umístěných v DC.

Proto byla naplánována případová konference, která by umožnila **sdílet podstatné informace o případu a nastavit pravidla průběžného monitoringu situace matky a její dcery**. Dílčím cílem bylo zmapování možností neziskové organizace při řešení dluhů matky, ale i zmapování podmínek možného návratu dětí z DC zpět k matce.

PK svolal po dohodě předávající OSPOD

Přizvané osoby:

- matka
- dvě zástupkyně OSPOD předávající spis Om
- romský terénní pracovník spolupracující s předávajícím OSPOD
- romská terénní pracovníce přebírajícího OSPOD
- sociální pracovníce, která zodpovídá za případ u přebírajícího OSPOD
- vedoucí přebírajícího OSPOD
- terénní pracovníce pro sanaci rodiny přebírajícího OSPOD
- dvě pracovníce neziskové organizace dosud zajišťující sanaci rodiny – jedna z těchto pracovníc byla v roli moderátora

Průběh (pozitiva, negativa ...)

- všichni přizvaní přišli řádně a včas (zájem, zodpovědnost)
- předávající OSPOD pověřil moderováním PK pracovníci neziskové organizace
- podařilo se sdělit základní pravidla jednání, cíl a účel
- „účastnické tábory“, které si po chvíli přestaly naslouchat, moderátorce se nedařilo „tábory“ propojovat – nekooperativní atmosféra
- největší prostor pro svá vyjádření, hodnocení a interpretaci dostával předávající OSPOD
- matka byla po dlouhou dobu jen nezúčastněný pozorovatel – nehovořila, byl na ní patrný velký stres, pokud promluvila, tak se obracela na romského terénního pracovníka a ten vždy dodal ještě vlastní komentář
- vyřčené otázky zůstávaly bez odpovědí – nepříjemný pocit u většiny účastníků
- cíl nebyl z větší části naplněn

Kazuistika č. 3

Osoby vystupující v případě:

matka 32 let (zbavena rodičovské zodpovědnosti), poručnice 37 let (rozvedená, 3 děti - 2 v její péči, jedno u otce), nezletilý chlapec 13 let

Důvod evidence, vymezení problému:

Nezletilý chlapec v péči poručnice od narození. Matka byla poživatelkou drog, měnila místo svého bydliště, nyní neznámého pobytu. Chlapec měl výchovné problémy. Už v první třídě kradl v obchodním domě. Byl agresivní vůči spolužákům. Situace vyvrcholila v r. 2008, kdy poručnice požádala o jeho umístění do ústavu, že výchovu již nezvládá. V té době se rozváděla. Chlapec byl umístěn nejprve na základě předběžného opatření a pak s nařízením ústavní výchovy do léčebně-výchovného ústavu. Zde zahájena léčba psychiatrem a nastaveny jasné hranice. V současné době je chlapec ve výchovném ústavu, kde se dopouští útěků a na nich kradl a přepadával starší ženy. Kouří marihuanu. Poručnice složila svou funkci a chlapce si bere občas na návštěvu domů.

Důvod (cíl) případové konference:

Potřeba uspořádat případovou konferenci vzešla z jednání **týmu pro náhradní rodinnou péči**.

Cílem bylo **zajistit jednotný postup při výchovném působení na nezletilého**.

Přizvané osoby:

- sociální pracovníce OSPOD pro NRP zde i v roli moderátora
- sociální pracovníce ústavu
- vychovatel ústavu
- etoped ústavu
- terapeutka, která pracuje s rodinou poručnice i nezletilým
- poručnice

Průběh (pozitiva, negativa ...)

- podařilo se vytvořit atmosféru kooperace při naplnění cíle
- všichni dostali možnost sdělit své zkušenosti při výchově chlapce
- podařilo se odkrýt příčiny rizikového chování (otevřené a bezpečné prostředí pro výměnu vlastních zkušeností)
- sjednocení výchovných postupů vůči chlapci
- podařilo se vydefinovat konkrétní kroky další práce včetně zodpovědných osob a termínů pro jejich splnění
- setkání bylo velkou podporou pro poručníci
- negativum – role moderátora a zapisovatele v jednom, časově náročná příprava

Kazuistika č. 4

Osoby vystupující v případě:

matka 34 let, otec 36 let, dcera 13 let, dcera 10 let

Důvod evidence, vymezení problému:

Rodina je v evidenci OSPOD od roku 2009, kdy probíhala úprava poměrů dětí pro dobu po rozvodu. Rodiče měli mezi sebou v té době velké konflikty, rozdělili si dokonce děti (mladší u otce, starší u matky). Každá z dívek navštěvovala jinou školu. V době, kdy byli rodiče ještě v jedné domácnosti, tak mezi nimi docházelo i k fyzickému násilí. Rodiče si na sebe vzájemně stěžovali, že se k dětem ten druhý nechová dobře. Rodičům byla doporučena odborná práce, kterou přijali. Soudní rozhodnutí – děti svěřeny po dohodě rodičů do péče matky. Matka se s dětmi odstěhovala do jiného správního obvodu k novému příteli. Následně byl po určitou dobu relativní klid. V roce 2011 požádal OSPOD v místě, kde se rodina nacházela o spis Om s tím, že mají podezření na týrání dětí ze strany matky. Matka měla být agresivní zejména na mladší dceru, ta toužila odejít k otci. Starší dcera se snažila matce zavděčit a přizpůsobit. Otec bohužel o mladší dceru neprojevoval zájem. Dívka touto situací velice trpěla, ve vypjatých chvílích se projevovala agresivně. Matka takové chování neuměla řešit jinak než také agresí.

Situace se v rodině vyhroutil v květnu 2011 tak, že bylo děti nutné umístit do ZDVOP (se souhlasem matky). Obě dívky odmítaly pobyt v domácnosti matky, otec neměl vytvořené podmínky pro převzetí dětí a péči o děti odmítal. Ve ZDVOP proběhlo psychologické vyšetření, které přineslo doporučení nevracet aktuálně děti k matce, kde je to pro ně hodně stresové. Děti přešly se souhlasem matky do péče babičky ze strany matky, ke které měly velkou důvěru. Matka se s dětmi vídala pravidelně, otec jen příležitostně. Děti zůstaly v péči babičky do konce školního roku. V červenci 2011 otec podal návrh na PO o svěření dětí do ústavní péče z důvodu, že on se o děti postarat nemůže a matka toho není schopna (podezření na týrání dětí PČR s negativním zjištěním uzavřela). Soud zahájil řízení o ÚV. V mezidobí zahájena odborná práce s dětmi a matkou v DKC. Děti nadále v péči prarodičů (celý školní rok 2011/2012).

Důvod (cíl) případové konference:

Průtahy soudu (předávání pro nepříslušnost), děti dlouhodobě v péči prarodičů, kteří převzali za rodiče plnou zodpovědnost za děti. Mezi rodiči přetrvává velká nevraživost, která jim neumožňuje dojít k nějaké dohodě v zájmu dětí. Cíl - **snaha o posun v případě, který dlouhodobě nenastával. Možnost pro rodiče hledat za přítomnosti odborníků řešení stávající situace odpovídající potřebám dětí.**

Přizvané osoby:

- rodiče dívek
- prarodiče z obou stran (prarodiče ze strany otce se omluvili z důvodu nemoci, dorazila pouze babička ze strany matky)
- klinická psychologka, která prováděla vyšetření dívek ve ZDVOP
- terapeut DKC při poradně ADRA
- sociální pracovnice, která zodpovídá za případ zde i v roli moderátora
- vedoucí OSPOD - zde jako odborník na právní a procesní záležitosti a také zapisovatel

Průběh (pozitiva, negativa ...)

- od počátku se podařilo nastolit takovou atmosféru, že jednání probíhalo zcela racionálně, otevřeně, respektujícím způsobem
- podařilo se potlačit resp. nerozvinout verbalizaci „starých křivd“ rodičů, která by zamezila možnosti hledat nová řešení situace dětí
- postupnou debatou mezi odborníky a rodiči, kteří velice vyváženě dostávali příležitost zvažovat jednotlivé možnosti, se dospělo k překvapivému závěru
- původně nepřijatelná možnost byla postupně vyhodnocena jako ta pro děti nejvhodnější (obě dívky zpět do péče matky)
- byl vytvořen přesný plán dalších kroků (odborná terapie matky a dívek, sanace rodiny v místě bydliště jako podpora pro matku, zpět vzetí návrhu otce, návrh na soudní dohled nad dětmi, se kterým by rodiče souhlasili – kontrola ze strany OSPOD)

Kazuistika č. 5

Osoby vystupující v případě:

matka 39 let, otec 41 let, 6 dětí ve věku 1, 2, 4, 5, 6 a 8 let
(3 chlapci, 3 dívky)

Důvod evidence, vymezení problému:

Rodina je v evidenci oddělení SPOD HK od roku 2004 postupně z těchto důvodů:

- problematické bytové podmínky a časté stěhování rodiny
- osobnostní rysy rodičů - konfliktní jednání, problematická spolupráce rodičů s úřady a pomáhajícími organizacemi, konflikty rodičů se sousedy
- nezajišťování řádné péče o děti ze strany rodičů
- nedostatek harmonického, podnětného prostředí v rodině
- nedostatky ve výchovném působení a vzdělávání s ohledem na věk dětí

Postupně bylo nutné zahájit řízení o výchovném opatření, které vyústilo v umístění dětí do ZDVOP pro podezření na nepřiměřené trestání a zanedbávání péče.

Důvod (cíl) případové konference:

- 5 dětí předběžným opatřením svěřeno do péče ZDVOP
- v mezidobí narozená 6 holčička umístěna do ÚV v DC
- s rodiči vedeno trestní řízení pro podezření na týrání
- probíhající řízení u opatrovnického soudu (KS) ve věci samé o umístění dětí do ZDVOP (ZDVOP Klokánek x ZDVOP při DD Holice)
- problematická spolupráce s konfliktními rodiči (sanace rodinného prostředí)

Vzhledem k tomu, že je v případě zainteresováno více subjektů a institucí bylo cílem **zmapování aktuální situace – vzájemné transparentní předání informací mezi těmito subjekty a rodiči dětí na jednom místě** včetně **zmapování stěžejních potřeb dětí, ale i možností rodičů**. Cílem bylo také **stanovit plán** dalších **nejbližších kroků** zainteresovaných osob v případě – podklad pro tvorbu individuálního plánu ochrany dětí.

Přizvané osoby:

- rodiče
- zástupci OSPODu dle faktického bydliště (sociální pracovníce, vedoucí odboru sociálních věcí)
- ZDVOP při DD Holice (sociální pracovníce, ředitel) a DC Veská (sociální pracovníce)
- zástupce KÚ HK (metodička pro agendu SPOD)
- zástupce občanského sdružení Salinger nabízející sanaci rodiny (organizace, se kterou rodiče ale odmítli v mezidobí spolupracovat, zástupce se omluvil a podal jen písemnou zprávu)
- sociální pracovníce, která zodpovídá za případ na místně příslušném OSPOD
- vedoucí místně příslušného OSPOD v roli moderátora
- zástupce MM HK – agenda sociální práce na obcích
- pracovník odboru sociálních věcí v roli zapisovatele

Průběh (pozitiva, negativa ...)

- všichni přizvaní přišli řádně a včas (ocenění zájmu)
- při takto velkém počtu účastníků (přítomno 12 osob) bylo nutné dohodnout základní pravidla jednání, cíl a účel (nutno počítat s delším časem jednání cca 2,5 hodiny s možností krátké přestávky) – po celou dobu je mít stále na paměti
- výhoda – písemná příprava konkrétních dotazů na jednotlivé účastníky, kteří tak byli ujištěni, že se jim dostane prostoru jako ostatním
- rodičům bylo nutné opakovat, že jsme se sešli kvůli jejich dětem, kterým se snažíme pomáhat – opakovat, že jsou stále rodiči dětí, byť si jsme vědomi trestního řízení (atmosféra respektu)
- postupně se podařilo vyjasnit činnost všech subjektů a vzájemně si předat podstatné a nezkrácené informace (transparentnost)
- byl sestaven přesný plán dalších kroků spolupráce s rodiči (OSPOD dle faktického bydliště + metody sociální práce dle trvalého bydliště)
- nastavena pravidla předávání podstatných informací mezi oběma OSPODy a zařízeními, kde jsou děti
- pozitivum – zapisovatel, který reagoval na pokyny moderátora

Poznámka: velmi náročné jednání z důvodu velkého množství účastníků a s ohledem na osobnostní charakteristiky rodičů

Kazuistika č. 6

Osoby vystupující v případě:

matka 38 let, otec 41 let zbaven způsobilosti k právním úkonům,
dcera 16 let, dcera 14 let, syn 11 let

Důvod evidence, vymezení problému:

Rodina je v evidenci odd. SPOD od roku 2009 z důvodu úpravy poměrů dětí před a po rozvodu manželství. Rodina zůstala i po rozvodu bydlet v rodinném domě s babičkou dětí (matka otce – dvě samostatné bytové jednotky). Otec je psychiatricky nemocný, matka má psychické problémy z předchozího konfliktního soužití. Děti byly svěřeny do péče matky, ale ta nemá kam s dětmi jít (nedostatek financí), proto uzpůsobili domácnost tomu, aby zde nadále zůstali všichni. V rodině dochází nadále ke konfliktům – jak mezi rodiči, tak i mezi matkou a babičkou dětí. Postupně dochází k častějším konfliktům mezi matkou a dětmi.

Důvod (cíl) případové konference:

OSPOD obdržel upozornění od sociální pracovníce chráněných dílen, kde otec začal pracovat, že v rodině není něco v pořádku. Otec si také stěžoval na problémy v rodině u starostky obecního úřadu, která mu dělá opatrovnici z důvodu zbavení způsobilosti k právním úkonům (správa financí a dalších podstatných záležitostí včetně úhrady výživného). S dětmi bylo hovořeno a ty také potvrdily, že je to u nich doma často konfliktní, ale zejména je trápil jejich narušený vztah s matkou, která se s nimi téměř vůbec nebaví, jen zadává pokyny co mají udělat apod. Děti si hodně rozumějí s babičkou, která se pro ně stala nejdůležitější osobou.

Cíl – zorientovat se v aktuální situaci dětí (jak to doma skutečně probíhá), **nabídka konkrétní pomoci matce ze strany opatrovnice otce, ze strany babičky, sociální pracovníce ze zaměstnání otce**, možnost odborné terapeutické práce s matkou za pomoci OSPOD. Citlivým způsobem sdělit matce možná rizika ve vztahu k dětem.

Přizvané osoby:

- matka dětí
- babička ze strany otce, která žije s rodinou v jednom domě
- starostka obecního úřadu, která je opatrovnící otce
- sociální pracovnice ze zaměstnání otce
- sociální pracovnice OSPOD, která má případ na starosti - zde i v roli moderátora
- vedoucí OSPOD - zde jako odborník na právní a procesní záležitosti a také zapisovatel

Průběh (pozitiva, negativa ...)

- od počátku byla patrná velká nervozita moderující sociální pracovnice, která se tak soustředila na to, aby byla zachována pravidla průběhu PK, že zcela opomenula vnímat potřeby jednotlivých účastníků zejména matky („zasedací“ pořádek kolem stolu, způsob komunikace – mentorování)
- bylo nutné přeuspořádat a citlivě pokládanými otázkami zjistit očekávání matky (strach a nedůvěra), ale i ostatních účastníků
- moderování převzala v průběhu vedoucí oddělení (výměna rolí)
- postupně se podařilo otevřeně komunikovat o možnostech řešení resp. zlepšení situace dětí (bydlení, finance ze strany otce, role babičky ve výchově dětí, práce s otcem, terapie pro matku, možnosti trávení volného času dětí za pomoci paní starostky z obce, možnosti zlepšení vztahu mezi babičkou a matkou ...)
- podařilo se nastavit plán několika kroků pomoci (kdo udělá co – raději méně a postupně)
- počáteční velice stísněnou atmosféru se v průběhu podařilo zmírnit díky opakovanému oceňování matky, babičky, ale i paní starostky

Poznámka: být připraven na to, že se v průběhu PK může stát něco nepředvídaného a potom je důležité spolehnout se jeden na druhého (důvěra).

Případová konference = prostor pro

- **Rodič zažívá pocit, že on je** či může být **expertem na řešení** svého problému.
- **Umožňuje** vytvářet **bezpečné prostředí** pro všechny zúčastněné a zároveň prostor pro tvorbu a využívání **spektra možností** řešení včetně rozvoje **kompetencí** a **odpovědnosti** rodičů.
- Zároveň vytváří **bezpečí pro kmenového sociálního pracovníka**, který v tomto aranžmá není nositelem zodpovědnosti za proces PK, ale může plně využít dynamiky této skupinové práce ve prospěch nezl. dítěte (rozložení zodpovědnosti, jasné úkoly, kroky ...).

Zpětné vazby od účastníků

- Ředitel ZDVOP
- Vedoucí DKC a zároveň terapeut
- Klinická psycholožka
- Ředitelka mateřské školy
- Pediatr/lékařka
- Učitel základní školy
- Metodička agendy SPOD NRP krajského úřadu

- Všichni se shodují v tom, že PK je velice užitečný nástroj práce s ohroženou rodinou, ale klade značné nároky na organizátora (moderátora), aby bylo dosaženo vytčeného cíle.

Děkujeme Vám za pozornost

Světluše Kotrčová

Adresa: *Magistrát města Hradec Králové,
odbor sociálních věcí a zdravotnictví, odd. SPOD
Československé armády 408, 502 00 Hradec Králové*

Tel./Fax: *495 707 382 / 495 707 105*

E-mail: *www.hradeckralove.org*